

dr. B. Polajner
FAZE ODRAŠČANJA

povzetek srečanja Šole za starše z dne 8.11.2006

Predavatelj je v okviru zadnjega tretjega predavanja predstavil odraščanje otrok skozi značilne faze oz. obdobja, ki jih vsak otrok in tudi njegovi starši doživljajo. Faze odraščanja je označil tudi za faze separacije oz. faze ločevanja po eni strani otrok od staršev, po drugi pa staršev otrok.

»RODITI OTROKA = 7 PORODOV«

(oz. še več, če se poleg osnovnih 7 faz upošteva tudi podfaze).

Nekateri starši menijo, da so s porodom opravili svoje poslanstvo, dejansko pa poslanstvo staršev sega veliko globlje v otrokovo starost kot si mnogokateri starš predstavlja (vse tja do njegove popolne osamosvojitve). Nekateri starši »prenehajo« z delom zelo zgodaj ali pa katere faze ne želijo zavestno doživeti.

Starši, predvsem mama morajo biti protagonisti in ne nasprotniki različnih vidikov separacije v različnih obdobjih, ki so si med seboj lahko tudi povsem nasprotujoči (npr. v nosečnosti je pretirana zaščita otroka zelo zaželeno, kasneje pa zelo nezaželeno). Za posamezno fazo je značilno, da se v njej mora odviti določen, prav za to fazo primeren, vidik ločevanja otrok in staršev. Pobuda je torej vedno bolj na strani staršev (gre za »push« vidik, ki ga mora starš opraviti v prav za ta vidik primerni fazi).

Predavatelj se je osredotočil na konkretne faze ter ob vsaki tudi opredelil konkretni vidik ločevanja tako z vidika otroka kot tudi starša. Poudaril je večjo vlogo matere zaradi biološke, čustvene, duševne, energetske in druge povezanosti mame z otrokom v obdobju nosečnosti in poporodnem obdobju. Večji del odgovornosti glede osamosvajanja je tako na plečih matere in ne toliko na očetih, čeprav tudi. V prvih dveh fazah (2/7 faz) ima mama večjo težo, saj je v teh začetnih fazah nedvomno bolj povezana z otrokom kot oče.

V vsaki fazi je naloga celotne družine in predvsem mame drugačna in jo je potrebno izpolniti, če želimo otroku zagotoviti uspešen razvoj in uspešno popotnico za odraslo življenje. Vsak vidik osamosvajanja se v nekem obdobju oz. fazi odraščanja sproži in se ga nato neguje/goji/ohranja tudi skozi naslednje faze, ki sledijo.

Obstaja možnost, da otrok zdrkne tudi v prejšnjo fazo odraščanja.

OSNOVNI VIDIKI SEPARACIJE (OSAMOSVAJANJA):

1. Biološki vidik,
2. Čustveno/duševni vidik,
3. Odnosni vidik,
4. Energetski vidik,
5. Skrb zase,
6. Vedenjski vidik,
7. Finančna skrb zase,
8. Stanovanjska skrb.

Faze odraščanja je predavatelj strnil v naslednje:

1. FAZA: NOSEČNOST

- **Separacije ni,**
- Otroka je potrebno v tem obdobju izjemno zaščititi in to je normalen odziv staršev; tako da hiperprotektivnost tu ni patološka;
- Biološke ločitve med mamo in otrokom tu dejansko ni;
- Prav tako ne obstaja čustvena in duševna ločitev, saj otrok praktično čuti mamo in obratno;
- Odnosno in energetsko gre za eno celoto, ločitve tudi tukaj ni.

2. FAZA: POROD IN POPORODNO OBDOBJE (okvirno od rojstva do 1.(2.) leta),

- **Sproži se biološki vidik separacije,**
- Biološka separacija: evidentno je, da tu pride do fizične ločitve med mamo in otrokom, sicer pa sta v tem obdobju mama in otrok na vseh preostalih nivojih še vedno zelo povezana.

3. IN 4.FAZA: ZGODNJE, SREDNJE IN POZNO OTROŠTVO (okvirno od 2. do 14. leta),

- **Sproži se čustveno /duševni vidik separacije;**
- Biološko: otrok in mama nista več povsem fizično prepletena, ampak se nekako dotikata (dojenje preneha, otrok že hodi in se fizično večkrat oddaljuje od matere);
- Čustveno/duševno: v tej fazi mama in otrok nista več povsem prepletena, in sicer tako telesno kot tudi čustveno in duševno (potrebno je začeti ločevati med maminim in otrokovim čustvenim svetom), potrebno je začeti z ločevanjem maminih/očkovih nalog in problemov od otrokovih nalog in problemov. Npr. kreganje med očkom in mamico se otroka ne tiče, ker bosta ona sama razčistila med seboj;
- V 3. fazi se mora ponovno vzpostaviti tvoren partnerski odnos med očetom in mamo;
- V 4. fazi se mora otrok znati sam obleči/sleči, pospraviti za seboj, si pripraviti torbo ter narediti nalogo ipd.;
- V poznem obdobju otroštva mora biti čustvena in odnosna separacija že udejanjena. Jasno je potrebno ločiti skrbi in naloge staršev in otroka. Mamica mu reče:« Jaz se imam v službi dobro, z očijem se lepo razumeva, tudi ostale reči so v redu, tvoja šolska naloga pa je tvoja skrb, ker če je ne boš naredil, boš imel ti težave in ne midva z očijem in če želiš mojo pomoč, me prosi zanjo.»;
- Pri starosti 10., 11. let je potrebno opustiti fizično varovanje otroka;
- Kadar se ta faza osamosvajanja in samostojnosti blokira in s tem ne pride do ločitve otroka (le-ta še vedno pripada mamici) se 5. faza ne zgodi, otrok ne prevzame svoje identitete in je izgubljen, ne ve kdo je, kaj hoče, kam gre.

5. FAZA: PUBERTETA/ADOLESCENCA oz. FAZA ISKANJA IDENTITETE (okvirno od 14. do 18. leta),

- V tej fazi mladostniki iščejo svojo identiteto oz. odgovore na vprašanja: kdo sem, kaj hočem, kdo mi ustreza: partnersko, prijateljsko,...);
- V obdobju pubertete se dejansko pojavi nova identiteta v družini, ko mladostnik začuti samega sebe, se osebno spozna, se najde, se živi, vendar ne v smislu sebičnosti in egoizma (ki sta patološki obliki), ampak v pozitivnih oblikah;
- Za to obdobje je normalno 1 leto do 1 leto in pol relativno nemogočega obnašanja s strani mladostnika (turbulence, ko bo otrok jokav, se bo upiral, nas bo zmerjal, bo dejansko nemogoč-in vse to je v obdobju enega leta (leta in pol) normalno, več pa ne): želi si samote, ne želi si več s starši na vikend, počitnice, želi, da se potrka ob vstopu v njegovo sobo, ima čisto druge interese;
- V tem obdobju je lahko prepoznavanje in vizija otroka s strani njegovih staršev povsem drugačna od tega kako sebe vidi in dojema otrok sam (npr. otrok ne želi v prihodnosti prevzeti družinskega podjetja, ne gre študirati medicino, zanima ga npr. umetnost). Starši tako velikokrat želijo kupiti otroka, da bo živel njihovo vizijo tega otroka, da bi se strinjal z njimi. Starši ga lahko celo res »naplahtajo«, da se odloči za npr. študij zdravnika, čeprav ga to sploh ne veseli. (Starši rečejo: »Nam ga je le uspelo prepričati, da bo zdravnik.«). Otrok pa si mora v tem obdobju sam izbirati svojo življenjsko pot, ki jo išče tako da izhaja iz sebe. Starši morajo biti pri tem protagonisti in ga nekako potisniti v to, da se za nekaj odloči in izbere: z besedami »to je tvoja pot«;
- Identiteta otroka se išče in vzpostavlja že v prejšnjih fazah in se pokaže skozi otrokovo nadarjenost in talent. Zato morajo starši spodbujati iskanje talentov pri otroku ves čas, predvsem v najstniških letih pa naj se dokončno izkristalizirajo npr. 3 (vsebinsko podobni) talenti, kamor se otroci na svojo željo lahko usmerijo (otrok jih mora nakazati in identificirati že v fazah 3. in 4.);
- Generacije otrok so vse kasneje zrele in vse kasneje najdejo svojo lastno identiteto. Biološko je primerno iskanje identitete v adolescenci, vendar se takrat to ponavadi ne zgodi, 15-, 16- 17- in 18- letniki ne vedo kaj bi sami s seboj. Razlogi se iščejo v tem, da starši premalo »delajo na otrokovi odgovornosti«, starši niso sposobni tega. Pomembno je le znanje v šoli, ne pa tudi kako samostojen je otrok. Učitelji pri nas imajo veliko znanja in hkrati premalo treninga, vendar pa se prav nič ne upošteva njihova primernost za izvajanje učiteljskega poklica z vidika njihove zrelosti, pripravljenosti za poklic učitelja in njihove osebnosti same.

6. IN 7. FAZA: EKONOMSKA IN STANOVANJSKA OSAMOSVOJITEV,

- **Sproži se ekonomsko /stanovanjski vidik separacije;**
- Za to fazo je značilno, da starši želijo pomagati otrokom rešiti stanovanjsko situacijo, tako da jim zgradijo prizidek ali stanovanje v podstrešju, ter se še naprej vtikajo v njihovo življenje (mame pa tudi očetje se oglašajo pri njih, jih kličejo, jim perejo, kuhajo kosilo, posojajo denar ipd). V tem primeru gre le za dislocirano otroško sobo in nikakor ne za pravo osamosvojitve (značilno za slovenski narod);
- Otroci se morajo sami osvojiti. V nekaterih državah jih npr. v začetku faze ekonomske osamosvojitve pošljejo daleč izven domačega kraja (z letalom).

Vsako fazo separacije morajo inicirati starši – na začetku predvsem mama – mama je poglavitni protagonist ločevanja in osamosvajanja otroka. Tako se v vsaki fazi realizira »Push« faktor do te mere, ko je to za posamezno fazo primerno.

Tabela: Pregled primerne sprožitve posameznih vidikov po fazah:

VIDIKI/FAZE	1. FAZA	2. FAZA	3. FAZA	4. FAZA	5. FAZA	6. FAZA	7. FAZA
Biološki	/	Sprožitev	Se neguje	Se neguje	Se neguje	Se neguje	Se neguje
Čustveno/duševni	/	/	Sprožitev	Se neguje	Se neguje	Se neguje	Se neguje
Odnosni	/	/	/	Sprožitev	Se neguje	Se neguje	Se neguje
Energetski	/	/	/	Sprožitev	Se neguje	Se neguje	Se neguje
Skrb zase/vedenj.	/	/	/	Sprožitev	Se neguje	Se neguje	Se neguje
Finančni	/	/	/	/	/	Sprožitev	Se neguje
Stanovanjski	/	/	/	/	/	/	Sprožitev

Pripravila:
Marjana Majcen